

ČESKÝ JAZYK

9. třída

1.

Která z následujících možností je napsána pravopisně správně?

- (A) Telefoní dráty byly strženy silným lijákem a vichřicí.
- (B) Strouchnivělí nábytek připomínal bývalé majitele.
- (C) Buďme dochvilní, to bude chvályhodné.
- (D) Domněnky často vedou k nedorozumění mezi lidmi.

2.

Která z následujících možností je napsána pravopisně i mluvnicky správně?

- (A) Informační centra dobře spolupracovala.
- (B) Chtěli bysme vás brzy poznat.
- (C) Nechtěl sem vás obtěžovat!
- (D) Sousedka ráda vypráví strašidelné historky.

3.

Ve které z následujících možností jsou číslovky napsány pravopisně i mluvnicky správně?

- (A) Kromě dvou opozdílů byli všichni na místě.
- (B) Letos je to již 15 ročník festivalu Jeden svět.
- (C) Zbylo ještě čtyřicet čtyři volných vstupenek.
- (D) Se dvěma účastníky setkání se nepočítalo.

4.

Ve které z následujících možností je nutno doplnit na všechna vynechaná místa *-je-*, aby byla slova napsána pravopisně správně?

- (A) zbytečné ob_tí, válečný zb_h, sb_rný dvůr
- (B) ob_žnice Země, ob_zd, náb_h na chřipku
- (C) zvláštní ob_kt, ob_dnávka, ob_vitel
- (D) první rozb_h, ob_tavost, ob_ktivní

5.

Které z následujících podtržených slov má v příslušné větě platnost zájmeně?

- (A) Je možné vystihnouti obsah slova.
- (B) Je to nauka o větě a o slově v ní.
- (C) Slovosled má větoslovně důležitý úkon.
- (D) Syntax je jazykovědná disciplína.

6.

V syntaxi nejde o věcný význam slov, nýbrž o jejich rozmanité úkony ve větě.

Kterým z následujících výrazů **nelze** v uvedeném souvětí nahradit spojku *nýbrž*, protože by souvětí mělo jiný význam?

- (A) ale
- (B) ale i
- (C) avšak
- (D) i když

7.

V syntaxi nejde o věcný význam slov, nýbrž o jejich rozmanité úkony ve větě.

Které z následujících tvrzení o uvedeném souvětí je pravdivé?

- (A) První věta uvedeného souvětí je jednočlenná.
- (B) Uvedené souvětí se skládá z jedné hlavní a z jedné vedlejší věty.
- (C) Výraz *ve větě* je základním větným členem.
- (D) Slovo *význam* je přívlasktem neshodným.

8.

Která z následujících možností obsahuje samostatný větný člen?

- (A) Na dětství, na to budu vždy rád vzpomínat.
- (B) Co ti budu vyprávět, milý brachu?
- (C) Počítač, můj věrný pomocník, na stole nestál.
- (D) Ještě chvíli, myslím, a už tady bude!

9.

Který z následujících podtržených výrazů **není** spojením zájmena a předložky?

- (A) Nemysli už naň, myslím, že si to nezaslouží.
- (B) Krásná laň vyšla na palouk za svitu měsíce.
- (C) Drahá paní, nemáte zač, udělal jsem to rád.
- (D) Dala by zaň nevím co, aby ho dostala zpět.

TEXT K ÚLOHÁM 10 AŽ 14

Slovakismy mají v jazyce české umělecké literatury dlouhou tradici, která se táhne jako červená nit už od Boženy Němcové. Ta na Slovensku pobývala, sbírala slovenské pohádky, pověsti a písně, všímala si zvyků, ale i jazyka, a mnohé ze slovenských jazykových prvků se pak objevují v různých funkcích v jazyce jejích děl. Po Němcové to byl třeba Adolf Heyduk, který užíval slovakismů i jako poetismů, básnických prvků ve svých verších. Alois Jirásek zase volil slovenská slova v souvislosti s prostředím, které zobrazoval, např. v románu Bratrstvo. Slovakismy se tedy v české umělecké literatuře objevují jako prostředky sloužící uměleckému záměru.

10.

Do které z následujících skupin jazyků **nepatří** čeština a slovenština?

- (A) do indoevropských jazyků
- (B) do západoslovanských jazyků
- (C) do ugrofinských jazyků
- (D) do jazyků Evropské unie

11.

Ve které z následujících možností je zaznamenána správná výslovnost slov z uvedeného textu?

- (A) [sbírala]
- (B) [záměru]
- (C) [prostředky]
- (D) [fšímala]

12.

Které z následujících tvrzení o *slovakismech* přímo vyplývá z uvedeného textu?

- (A) Adolf Heyduk tato slova ve své tvorbě používal tak často, až to zaujalo i Aloise Jiráška.
- (B) Jedná se o původně slovenská slova použitá s uměleckým záměrem v české literatuře.
- (C) Jsou to slova, která posbírala Božena Němcová v Česku a přivezla na Slovensko.
- (D) Jsou to slovenská slova, která se v češtině rýmují.

13.

Které z následujících spojení je svým významem nejbližší ke spojení *táhne se jako červená nit* z uvedeného textu?

- (A) obtěžuje délkou existence
- (B) zavazuje k věrnosti
- (C) upozorňuje na nebezpečí
- (D) průběžně trvá

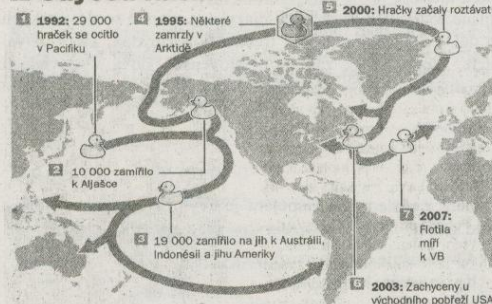
14.

Která z následujících možností obsahuje nadřazené pojmenování pro slova *pohádky, pověsti a písně*?

- (A) literární historie
- (B) lidová slovesnost
- (C) slovakismy
- (D) jazyková kultura

TEXT K ÚLOHÁM 15 AŽ 24

Odyssey kachniček

Británie očekává (invaze) plastových kachniček

Londýn, Praha – (a)nglie je ve střehu – k jejím břehům míří mohutná flotila, s jakou se za celou éru své nadvlády na světových mořích nepotkala.

Příběh bludných kachniček trvá už 15 let. V lednu 1992 spláchla vlna při bouři uprostřed (t)ichého (o)ceánu z lodi mířící z (h)ongkongu do (s)pojených (s)tátů (a)merických tři kontejnery naplněné tradičními plastovými hračkami – kachničkami, ale i žabkami, želvami a bobry.

Místo do koupelen (a)merických batolat tak hračky vyrazily na dosud neskončenou (odyssea).

Už nejsou tak zářivě barevné, jak byly vyrobeny. Žluté kachniček ve většině případů nahradila šedí.

Hračky ve službách vědy

O jejich putování již byl napsán dvě dětské knížky slavnými _____. Ale nejen to, jejich osudy pozorně sledují i vědci. Jak uvedl časopis New Scientist, pouť plastové (flotila) jim pomáhá při (studium) oceánských proudů. Americký oceánograf Curtis Ebbesmeyer sleduje pouť hraček prakticky od začátku.

15.

Které z následujících tvrzení vyplývá z uvedeného textu a obrázku?

- (A) V roce 1992 ztroskotala nákladní loď s hračkami ve vlnách Pacifiku.
- (B) Všechny 29 tisíc plastových hraček, které se ocitly ve vlnách oceánu v roce 1992, se vydalo společně jedním směrem, a to k Arktidě.
- (C) Všechny plastové hračky, které se ocitly ve vlnách oceánu, byly žluté.
- (D) Plastové kachničky se po patnáctileté cestě přibližují v roce 2007 k Evropě.

16.

Ve které z následujících možností je nutno napsat ve všech závorkách velká písmena, aby byly výrazy napsány mluvnicky a pravopisně správně?

- (A) (h)ongkong – (v)elká (b)ritánie
- (B) (t)ichý (o)ceán – (b)ritánie
- (C) (s)pojené (s)táty (a)merické
- (D) (b)ritánie – (a)merická batolata

17.

Ve které z následujících vět je použit mluvnicky a pravopisně správný tvar podtrženého podstatného jména?

- (A) Hračky vyrazily na odysěj.
- (B) Pouť pomáhá při studiiu.
- (C) V čele flotilj byly kačenky.
- (D) Noviny píší o invazy.

18.

Kterým z následujících slohových útvarů je uvedený text?

- (A) úvodníkem
- (B) fejetonem
- (C) zprávou
- (D) komentářem

19.

Které z následujících slov je svým významem nejbližší ke slovu *éra* z uvedeného textu?

- (A) epocha
- (B) století
- (C) tisíciletí
- (D) letadla

20.

Které z následujících slov z uvedeného textu je složeno ze dvou slovních základů?

- (A) neskončenou
- (B) oceánograf
- (C) oceánských
- (D) nadvlády

21.

Která z následujících vět z uvedeného textu obsahuje několikánásobné větné členy?

- (A) K jejím břehům míří flotila, s jakou se za celou éru své nadvlády na světových mořích nepotkala.
- (B) Vlna při bouři spláchla tři kontejnery naplněné kachničkami, ale i žabkami, želvami a bobry.
- (C) V lednu 1992 spláchla vlna při bouři uprostřed (t)ichého (o)ceánu z lodi mířící z (h)ongkongu do (s)pojených (s)tátů (a)merických.
- (D) Ale nejen to, jejich osudy pozorně sledují i vědci.

22.

Který z následujících přívlasků shodných lze převést v přívlask neshodný?

- (A) bludné kachničky
- (B) jejím břehům
- (C) celá éra
- (D) oceánské proudy

23.

O jejich putování již byl napsán dvě dětské knížky slavnými _____.

Ve které z následujících možností jsou na vynechaná místa v uvedené větě správně doplněna písmena a slova, aby byla věta napsána mluvnicky a pravopisně správně?

- (A) O jejich putování již byli napsáni dvě dětské knížky slavnými spisovateli a spisovatelkami.
- (B) O jejich putování již byla napsána dvě dětské knížky slavnou spisovatelkou.
- (C) O jejich putování již byly napsány dvě dětské knížky slavnými spisovateli.
- (D) O jejich putování již byly napsány dvě dětské knížky slavnými spisovately.

24.

Které z následujících slov **není** synonymem slova *prakticky* z uvedeného textu?

- (A) teoreticky
- (B) fakticky
- (C) ve skutečnosti
- (D) vlastně

TEXT K ÚLOHÁM 25 AŽ 28

O zakletém policajtu

Teď – myslil si Dobropán – strašidlo zmizí!

Nezmizelo. Pilo klidně dál, zažehlo si vyhaslou viržinku a vypadalo teď skoro vesele.

„No, copak to?“ divil se pan Vendelín. „Což mají přesčas? Hodina s půlnoci odbila. Nevrátěj se do podzemí!“

„Vašnosti, nevrátím,“ odpověděl policajt vesele a spokojeně. „Aby vám to Pánbůh zaplatil, vy jste mne vysvobodil! Že ste mně pobíd, abysem sed, že ste mě nalil – tím ste mně vysvobodil. – Na tři ty sklepáky jsem přišel, každý se zděsil, švihl sebou leknutím, a když se vzpamatoval, vzal do zaječích – nikoho ani nenapadlo, aby řekl: Zavdejte si! – Až oni! A to je moje vysvobození, tak to bylo v temnotách dole ustanoveno. Teď půjdu na direkci, abych se odmeldoval, a hned si zadám do penze. Jestli mi do služby započítají taky těch sto let, co jsem tu ležel, nevím, jak tu penzi utratím. – No, budu chodit k nim, vašnosti, pivko je tu nóbl. Až teď vypiju ještě jedno, mají tu ve sklepě ode mne pokoj.“

Pan Dobropán rád natočil, a dokonce policajtovi přitůkl. Měl historii pro hosty jako žádný restaurátér v Praze.

25.

Které z následujících tvrzení přímo vyplývá z uvedeného textu?

- (A) Uvedený rozhovor se odehrává za úsvitu.
- (B) Zakletý policajt byl zakletím potrestán za opilost.
- (C) Pan Dobropán je v hospodě výčepním.
- (D) Zakletý policajt byl ve sklepě pět set let.

26.

Což mají přesčas? Nevrátěj se do podzemí?

Ve které z následujících vět je použita stejná forma vyjádření jako ve větách z uvedeného textu?

- (A) Přines okamžitě něco k pití, vrchní.
- (B) Přinesete něco k pití, pane vrchní?
- (C) Chtějí ti lidé něco k pití, pane vrchní?
- (D) Ano, oni mi přinesou něco k pití, vrchní.

27.

Ve které z následujících dvojic slov (cizí slovo – jeho vysvětlení) použití cizího slova v uvedeném textu **neodpovídá**?

- (A) odmeldovat = učinit odhlášení
- (B) historie = kulturní dějiny
- (C) direkce = bývalé policejní velitelství
- (D) viržinka = tenké doutníky

28.

Které z následujících souvětí je napsáno mluvnicky a pravopisně správně?

- (A) Že jste mě pobíd, abych si sed, že jste mně nalil – tím jste mě vysvobodil.
- (B) Že jste mě pobíd, abysem si sedl, že jste mně nalil – tím jste mě vysvobodil.
- (C) Že jste mně pobíd, abych si sedl, že jste mě nalil – tím jste mně vysvobodil.
- (D) Že jste mě pobíd, abych si sedl, že jste mně nalil – tím jste mě vysvobodil.

29.

Který z následujících slovtvorných řetězců skutečně odpovídá tomu, jak vzniklo poslední slovo v řetězci?

- (A) výmysl – myšlenka – myšlení
- (B) pouštět – působit – působení
- (C) mluvit – rozmlouvat – rozmlouvání
- (D) četba – čtenář – číst – čtení

TEXT K ÚLOZE 30

Text č. 1:

Bylo už dávno po zápase, když se zelený dědeček vymotal z kantýny a ubíral se lesem do svého vodního příbytku. Měsíček mu svítil na cestu a zelený dědeček, statně se oháněje holí, bručel písničku:

„Svit, měsíčku, svit,
Vrahomord byl bit,
dnes je čtvrtek, zítra pátek,
dostal, dostal na kabátek.
Tiše, páni, tiše –
Eduďant píše,
píše na bránu
nádhernou přízemní ránu.
Francimor chrání
svoji svatyni,
to jste, lidi, neviděli,
jak to váleli,
kluci moje zlatý...“

Text č. 2:

Na topole nad jezerem
seděl Vodník podvečerem:
„Svit, měsíčku, svit,
ať mi šije nit’.
Šiju, šiju si botičky
do sucha i do vodičky:
svit, měsíčku, svit,
ať mi šije nit’.
Dnes je čtvrtek, zejtra pátek –
šiju, šiju si kabátek:
svit, měsíčku, svit,
ať mi šije nit’.
Zelené šaty, botky rudé,
zejtra moje svatba bude:
svit, měsíčku, svit,
ať mi šije nit’.“

30.

Které z následujících tvrzení o uvedených textech je pravdivé?

- (A) Text č. 1 je humornou aktualizací textu č. 2.
(B) Text č. 1 je pohádkou, která je pokračováním textu č. 2.
(C) Text č. 2 opakováním částí navozuje dojem stereotypu.
(D) Text č. 1 napodobuje běžný rozhovor na ulici.

31.

Ve které z následujících možností je uvedena správná dvojice podstatných jmen v 1. pádě jednotného čísla a ve 2. pádě množného čísla?

- (A) botka – botky
(B) svatyně – svatynin
(C) svatba – svateb
(D) brána – brání

32.

Ve které z následujících výpovědí je nutno před slovem *než* napsat podle pravopisných pravidel čárku?

- (A) Nám všem v této místnosti nezbyvá než souhlasit s uvedeným návrhem pana kolegy.
(B) Neznal nic jiného než práci vykonávanou do noci a bez pomoci ostatních.
(C) Získat Mirka pro tu myšlenku ho stálo více než půl roku usilovné práce.
(D) Kolik nás to bude stát sil při přípravě divadla než se rozhodnete nám pomoci?

33.

Ve které z následujících možností jsou pravopisně správně doplněny čárky?

- (A) V odborné literatuře to stojí černé na bílém, když je dítě v raném věku odděleno od matky je těžce postižené psychickým nedostatkem.
(B) Jejich matky, tady nekradou, nepijí, nehlámují, nenechávají děti bez dozoru.
(C) Zdáni, že jsme někde na dětském hřišti na sídlišti, kazí jen vysoký plot a skutečnost, že jednou za deset minut kolem projde bachař v uniformě.
(D) Dítě nevnímá, že je za mřížemi navíc zde neexistují patologické vlivy.

34.

Stál_ za sebou _____.

Kterou z následujících možností (koncovka přísudku a podmět) musíme doplnit do uvedené věty, aby byla napsána pravopisně správně?

- (A) -i, slepice a kuřata
(B) -y, naše slepice
(C) -y, kuřata a kohouti
(D) -y, hejna slepic